

80-річчя члена-кореспондента НАН України О.С. ЄМЕЛЬЯНОВА

Олександр Сергійович Ємельянов народився 30 жовтня 1932 р. у Харкові в родині військовослужбовця. У 1955 р. він закінчив гірничий факультет Харківського інженерно-економічного інституту. Трудову діяльність розпочав на підприємствах вугільної промисловості Уралу. На початку 60-х років повернувся в Україну, працював в Укруднаргоспі та низці провідних наукових установ. У 1965 р. очолив Українську філію Науково-дослідного інституту планування і нормативів Держплану СРСР, а в 1971 р. – Науково-дослідний економічний інститут (НДЕІ) Держплану УРСР (нині – Міністерства економічного розвитку і торгівлі України), згодом став членом Колегії Держплану УРСР.

У 1979 р. Олександра Сергійовича обрано членом-кореспондентом АН УРСР за спеціальністю «економіка і організація будівництва». У 1987 р. О.С. Ємельянов з ініціативи першого заступника Голови Ради Міністрів СРСР – голови Держпостачу СРСР був запрошений на посаду директора Науково-дослідного інституту Держпостачу СРСР. Невдовзі він увійшов до Колегії цього відомства та Держкомісії з економічної реформи при Раді Міністрів СРСР.

На початку 90-х років керівництво України, розуміючи, що з'явилась об'єктивна необхідність у найкоротший термін розробити і впровадити у практику господарювання принципово нові підходи до організації управління економікою, нові моделі господарсько-розрахункових відносин, концептуальні засади органічного поєднання принципів планування та ринкового регулювання економіки тощо, запропонувало Олександрові Сергійовичу повернутися до України.

У перші роки незалежності, коли розпочались економічні й політичні процеси формування і розбудови основ ринково орієнтованого державного устрою, О.С. Ємельянов обіймав керівні посади найвищого рівня – заступник міністра економіки, перший заступник голови Держекономради Кабінету Міністрів України, державний радник України – голова Колегії з питань економічної політики Державної думи України, радник Президента України, керівник низки комісій, робочих груп і Координаційної ради з питань формування ринкових відносин.

Без перебільшення, О.С. Ємельянов – одна з найвидатніших постатей в економічній науці України й СНД. Під його керівництвом сформувалася наукова школа державного управління розвитком народного господарства як єдиного комплексу, визнанням авторитету якої стало введення Олександра Сергійовича до складу Держкомісії з економічної реформи при Раді Міністрів УРСР. Основи цієї школи було закладено тоді, коли очолюваний О.С. Ємельяновим НДЕІ Держплану УРСР став провідною науковою установою України з проблем прогнозування та планування розвитку народного господарства республіки та його секторів. У практичній діяльності Інституту було застосовано новітню методологію планування, балансові й економіко-математичні методи, обчислювальну техніку. У результаті –

його розробки систематично використовували під час підготовки довгострокових, п'ятирічних і річних планів розвитку народного господарства України.

За часів незалежності Олександр Сергійович брав участь у розробленні «Декларації про державний суверенітет України», створенні перших ринкових програм («Програма надзвичайних заходів щодо стабілізації економіки України та виходу її з кризового стану», «Основи національної економічної політики України», «Концепція роздержавлення і приватизації підприємств, землі і житлового фонду»), ухваленні законів України («Про підприємництво», «Про оренду державного та комунального майна», «Про індексацію грошових доходів населення»).

О.С. Ємельянов — автор понад 270 наукових праць у галузі економіко-математичного моделювання, прогнозування та планування економіки, формування державної економічної політики та сучасної системи державного регулювання ринкової економіки. Найважливіші з них: «Общественное производство: динамика, тенденции, модели»; «Планирование и его мобилизующая роль»; «Система балансов в народнохозяйственном планировании»; «Эконометрия и прогнозирование»; «Территориальное планирование и его роль в управлении экономикой», «Обновление рабочих мест и их сбалансированность с трудовыми ресурсами». Варто згадати і програмну статтю «Ринку потрібна

допомога... держплану» в газеті «Голос України» (№ 25 від 9 лютого 2012 р.). У ній автор розмірковує про роль державного управління під час тотального поширення ринкових відносин, виходячи з того, що ринок має один критерій — дохід, а держава, як правило, враховує багато критеріїв у господарській діяльності. Олександр Сергійович пропонує свої підходи до посилення впливу державних важелів регулювання під час кризи в ринковій економіці.

О.С. Ємельянов — багаторічний голова спеціалізованої вченої ради НДЕІ, на засіданнях якої, починаючи з 1966 р., було захищено близько 500 дисертацій, з них 50 — на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.

Енергійність і професіоналізм, ініціативність і здатність генерувати ідеї, вміння пропонувати екстраординарні рішення і брати на себе повну відповідальність за їх прийняття й виконання здобули Олександрові Сергійовичу наукове визнання і високі державні посади. Упродовж 1980–1988 рр. він був депутатом Київської міськради і виконував обов'язки голови планово-бюджетної комісії, а в 1990 р. отримав мандат народного депутата України.

Наукова громадськість, урядовці, колеги, учні й друзі сердечно вітають Олександра Сергійовича з ювілеєм, зичать йому енергійного довголіття, творчої наснаги, міцного здоров'я, нових успіхів у науковій та громадській діяльності.